BAŞYAZI

Sanayimize **yapısal dönüşüm** gerekiyor

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU
TOBB Başkanı
Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği (Eurochambres) Başkan Yardımcısı
İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve
Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi
baskanlik@tobb.org.tr

Türkiye'yi bir dünya devi yapmak istiyorsak, sanayicilerimizin sorunlarına hızla çözüm bulmak zorundayız. Sanayi ürünü ihracatımızda orta teknolojili ürünlerin payı artarken, ileri teknoloji gerektiren ürün ihracatının payı bir türlü artmıyor. Bu durum sanayimizdeki yapısal dönüşüm ihtiyacını net bir şekilde gösteriyor.

Dünyada nüfusu 10 milyondan fazla olup da, sanayisiz gelişebilmiş bir ülke yok. Bu yüzden sanayimize gözbebeğimiz gibi bakmalı ve güçlendirmeliyiz. Zira şehirler sanayisiz gelişebilir, ama ülkeler sanayisiz gelişemez. Ayrıca sanayiyle elde edilen gelir, ticaretin de, tarımın da canlı kalmasını sağlar.

Ne yazık ki, son dönemde sanayimiz üzerindeki sıkıntılar artmış durumda. Daha da vahimi, sanayici olmak artık eskisi gibi cazip görülmüyor. Sanayici olanlar bile hizmet sektörüne yöneliyor. Sonuçta sanayimiz kan kaybediyor. Rakamlar da buna işaret ediyor. Sanayinin ekonomi içindeki payı son 15 yılda %24'den %15'e gerilemiş durumda.

Güçlü bir sanayi, daha sağlam bir ekonomi ve toplumsal istikrarın teminatıdır. Bu yüzden tüketimle değil, üretimle itibar kazanmaya çalışan bir toplumsal bilinç oluşturmalıyız. Son küresel krizde gördük ki, üretim gücünü diri tutan Almanya, Hindistan, Çin gibi ülkeler krizden daha hızlı sıyrıldılar ve ayakta kaldılar. Sırtını sadece hizmet sektörüne yaslayan ülkelerse kolayca alabora oldular.

Türkiye olarak sanayileşme yolunda önemli kazanımlar ve başarılar elde ettik. 1990'lardan itibaren sanayimizde düşük teknolojili ürünlerin yerini orta teknolojili ürünlerin alması, sanayicilerimiz açısından çok önemli bir başarıdır.

Şimdi önümüzde yeni bir mücadele bizi bekliyor. Türkiye'yi bir dünya devi yapmak istiyorsak, sanayicilerimizin sorunlarına hızla çözüm bulmak zorundayız. Sanayi ürünü ihracatımızda orta teknolojili ürünlerin payı artarken, ileri teknoloji gerektiren ürün ihracatının payı bir türlü artmıyor. Bu durum sanayimizdeki yapısal dönüşüm ihtiyacını net bir şekilde gösteriyor.

2 trilyon doları aşan bir ekonomiye sahip olmak için, artık vakit kaybetmeden ileri teknoloji üretiminde atılım yapmak zorundayız. Ar-Ge harcamalarını ve nitelikli insan kaynağı daha da artırmak gündemimizin ilk sırasında olmalı. Almanya'da çalışan bir kişi yılda ortalama, 85 bin dolar, ABD'de 105 bin dolar katma değer üretiyor. Bizdeyse sadece 32 bin dolar. Çünkü onlar etkin işleyen bir kurumsal altyapıya, daha da önemlisi çok iyi eğitimli insan kaynağına sahip. Aramızdaki bu farkın anlamı, ekonomide reform gündemimizin henüz tamamlanmamış olması. Bu farkın kapanmasıysa ancak, Avrupa standartlarında kurumsal altyapıyı, eğitim sistemini, hukuk sistemini, idari yapıyı Türkiye'de inşa etmekle mümkün.

Biz de yeni bir reform gündemiyle ve etkin bir sanayi stratejisiyle, ülkemizdeki iş yapma ortamının kalitesini Almanya seviyesine getirsek, iş gücündeki verimliliği Almanya düzeyine çıkartabilsek, Türkiye'nin milli geliri tam üç katına çıkar. Türkiye dünyanın en büyük 10 ekonomisinden biri haline gelir. Dünyanın en büyük şirketleri içinde Türk şirketlerini de işte o zaman görebiliriz.

Özel sektör olarak bize düşen görev, iş süreçlerimizi verimli hale getirmektir. Ortaklık kültürüne, kurumsallaşmaya, değişime, yeni fikirlere açık olmamız lazım. Devlet her türlü düzenlemeyi yapsa bile biz bunları kendimizde oluşturamazsak, şikâyet etmeye devam ederiz. Verimli çalışan şirket de kazanıyor, çalışanı da kazanıyor, ülke de kazanıyor. Bundan herkes kazançlı çıkıyor.

Verimlilik düzeyini iki katına çıkartmak istiyorsak, eğitime daha güçlü yatırım yapmamız gerekiyor. OECD ülkeleri arasında bizim çocuklarımız, matematikte, fende ve okuma becerilerinde en geride kalmış durumda. Altı üzerinden iki alıyorlar. Yani sınıfı zar zor geçebiliyorlar. Son yıllarda bütçeden eğitime ayrılan payda yaşanan kayda değer artış sağlanması çok önemliydi. Şimdi kaliteyi de artırmak gerekiyor.

Yüksek teknoloji üretmek için daha iyi matematik, daha iyi fen bilen öğrenciler yetiştirmek zorundayız. İcat çıkartan gençlerimizin sayısını arttırmalıyız. Katma değeri yüksek ürün-hizmet üretilmesi amacıyla Ar-Ge, inovasyon ve fikri mülkiyet hakları politikaları geliştirmeliyiz.

İleri teknolojinin kaynağı ise üniversitelerimiz olmak zorunda. Bu nedenle üniversitelerimizin işleyişi, günümüz küresel ekonomisinin şartlarıyla uyumlu hale getirilmeli. Bunun yanında, Üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi için, yükseköğretim ders programları sanayinin ihtiyaçlarına yönelik şekillendirilmeli. Yüksek lisans ve doktora tezlerinin sanayide uygulanmasına yönelik ek teşvikler verilmeli. Üniversitelerin organize sanayi bölgeleri (OSB) bünyesinde araştırma enstitüsü kurmaları teşvik edilmeli. OSB içinde Özel Meslek liselerinin kurulmasına yönelik çalışmalara hız verilmeli.

Yatırım teşvik sistemi de statik değil, dinamik olmalı. Değişen küresel ve ulusal koşullara göre yenilenmeli. İlçeler bazında da farklılaşma sağlanmalı. Proje bazlı teşvikler uygulanmalı. Kamu alımları da bu kapsamda değerlendirilmeli ve yerli sanayinin gelişmesi için kullanılmalı.

Şimdi önümüzde tüm bu reformları yapmak üzere bir fırsat penceresi açılıyor. 2015'den sonra dört yıl boyunca seçim yok. 2023'e kadar olan sekiz yıl boyunca ise sadece bir sene seçim var. Yani yeniden ekonomiye odaklanmak, kaybettiğimiz reform ateşini yeniden canlandırmak için elimize fırsat geçecek.

Şimdi hep birlikte bunlara odaklanmalı, kamuoyunun ve siyasetin de bunları ilk gündem maddesi yapmasını sağlamalıyız. Bu sayede inşallah elbirliğiyle 2023 hedeflerimize ulaşmak için yol almayı sürdüreceğiz. Biz de işlerimize daha bir hevesle ve heyecanla sarılıp, Türkiye ekonomisini büyütmeye devam edeceğiz. Çünkü inanıyoruz ki; Allah hiçbir emeği zayi etmez.